

10. З[ахарчишина] П. Семінар з питань архівознавства і спеціальних історичних дисциплін / П. З[ахарчишина] // Архіви України. – 1968. – № 4. – С. 97.
11. Каталог пергаментних документів центрального державного історичного архіву УРСР м. Львів. 1233–1799 / О. А. Купчинський, Е. Й. Ружицький. – Київ : Наук. думка, 1972. – 675 с.
12. Кісь Я. П. Палеографія : навч. посіб. / Я. П. Кісь. – Львів : ЛДУ, Вищ. шк., 1975. – 78 с.
13. Купчинський О. Акти та документи Галицько-Волинського князівства XIII – першої половини XIV століть : Дослідження. Тексти / О. Купчинський ; Наук. т-во ім. Шевченка. – Львів, 2004. – 1282 с.
14. Купчинський О. Методика наукового описання давніх документів / О. Купчинський // Архіви України. – 1972. – № 4. – С. 52–62.
15. ЦДАЛ України, ф. 1, оп. 1, спр. 813, арк. 38.
16. ЦДАЛ України, ф. 1, оп. 1, спр. 1061, арк. 107–131.

Наталія Осіння

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА Й БІБЛІОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВЧЕНИХ-ГЕОЛОГІВ ТА ГІРНИКІВ УКРАЇНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст. НА ОСНОВІ АРХІВНИХ, МУЗЕЙНИХ ТА БІБЛІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Історична пам'ять любої нації зберігає надзвичайно важливу складову розвитку сучасного суспільства, а саме, культурну спадщину. Вагомий внесок у культурну спадщину України з геології та гірництва у ХІХ – на початку ХХ ст. зробили вчені-геологи та гірники вищих навчальних закладів Києва, Харкова, Львова, Катеринослава (тепер Дніпропетровська), Новоросійська (тепер Одеси).

Різним аспектам діяльності вчених-геологів та гірників було присвячено праці Г. К. Швидько, В. С. Савчука, К. О. Тележняк, П. О. Чорнобай, В. І. Онопрієнко та інших, але узагальнюючого дослідження усього спектру різноманітної діяльності вчених немає.

На основі методів просопографії проаналізовано біографії вчених-геологів та гірників, здійснено аналіз їх науково-педагогічної, громадсько-просвітницької та бібліографічної діяльності, детально опрацьовано комплекс документів із фондів архівів, музеїв та бібліотек України.

Науково-педагогічна та громадсько-просвітницька діяльність учених найбільш ґрунтовно представлена в багатющих фондах архівів України. Насамперед, це – центральні архіви України (Київ, Львів, Харків), Державний архів м. Києва. Є інформація з цих питань і в державних обласних архівах Луцька, Дніпропетровська, Донецька, Житомира та Одеси. Наприклад, цінні

особові документи щодо вчених-геологів Київського університету Св. Володимира зберігаються у Державному архіві м. Києва у фонді 16 (Київський університет) та фонді 318 (Київське товариство природознавців при Київському університеті). Найбільш унікальну та детальну інформацію можна отримати щодо професорів К. М. Феофілактова, П. Я. Армашевського, П. М. Венюкова [1–3]. У фондах Центрального державного історичного архіву України, м. Київ є надзвичайно цікаві документи стосовно активної діяльності Катеринославського відділення Російського технічного товариства. Цей матеріал зберігається у фонді 730. Важливі джерела, що пов'язані з діяльністю вчених-геологів та гірників Катеринославського гірничого інституту, зберігаються у фондах Державного архіву Дніпропетровської області.

Значне доповнення до загального портрета вчених-геологів та гірників додають фонди музеїв. У фондах музею Львівської Політехніки є унікальна інформація про видатного геолога Ю. Медвецького. У Дніпропетровському історичному музеї ім. Д. І. Яворницького зберігаються особові фонди І. І. Танатара, М. М. Федорова. Наприклад, особовий фонд І. І. Танатара дає найважливіші відомості про наукову діяльність вченого протягом 30 років. У Народному музеї історії ім. О. М. Поля Національного гірничого університету містяться документи про діяльність О. М. Терпигорєва, І. І. Танатара, П. М. Леонтовського, М. М. Федорова.

Важливим джерелом для дослідження науково-педагогічної та бібліографічної діяльності вчених-геологів та гірників є їхній науковий доробок. Наукова спадщина вчених-геологів та гірників зберігається у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, найстаріших бібліотек університетів Києва, Харкова, Дніпропетровська, Львова, Одеси. Це – статті, дисертації, мапи, монографії, публіцистичні нариси, бібліографічні покажчики. Багато з цих видань стали в наш час раритетами. Це – геологічні карти К. М. Феофілактова, наукові праці П. Я. Армашевського [4], П. М. Чирвинського [5], Н. Д. Борисяка, О. В. Гурова, М. О. Головкінського, Р. О. Пренделя, М. Й. Лебедева, Л. І. Іванова, О. М. Терпигорєва, В. О. Гуськова та ін. Бібліографічна цінність наукової спадщини вчених полягала в бібліографічному оснащенні: посиланнях, примітках, списках літератури. Як приклад бібліографічної діяльності вчених-геологів відзначимо фундаментальні покажчики П. А. Тутковського [6].

Інформація щодо наукової спадщини вчених-геологів та гірників знаходиться в НБУВ у різних фондах: періодиці, бібліотечних колекціях. Значний інтерес представляють документи, що містяться у фондах Інституту архівознавства та Інституту рукопису.

Важливим сегментом різноманітних інформаційних ресурсів стала система електронних баз даних. Сьогодні є досвід НБУВ та деяких

університетських бібліотек у створенні електронних інформаційних ресурсів та представлення їх в мережі Інтернет.

Отже, для створення загального портрета університетського вченого-геолога та гірника України ХІХ – початку ХХ ст. потрібна якісна та гнучка система сучасних інформаційних фондів архівів, бібліотек та музеїв. Незважаючи на те, що вже є досвід НБУВ та інших бібліотек у створенні електронних інформаційних ресурсів, сьогодні назріла нагальна потреба у їх подальшому розвитку.

Список використаних джерел та літератури

1. Державний архів м. Києва, ф. 16, оп. 465, спр. 4821.
2. Державний архів м. Києва, ф. 16, оп. 469, спр. 74
3. Державний архів м. Києва, ф. 16, оп. 469, спр. 224.
4. *Армашевский П. Я.* Геологический очерк Черниговской губернии / П. Я. Армашевский // Зап. Киев. О-ва естествоиспытателей. – 1883. – Т. 7. – С. 1–87.
5. *Чирвинский П. Н.* Искусственное получение минералов в ХІХ столетии / П. Н. Чирвинский. – Киев, 1903–1906. – 638 с.
6. *Тутковский П.* Первое дополнение к каталогу библиотеки Киевского общества естествоиспытателей (1878–1885) / П. Тутковский, П. Соломин. – Киев, 1886. – 84 с.

Олена Павлова

ВІХИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЖИТТЯ ІВАНА ВРОНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОСОБОВОГО ФОНДУ № 358 ЦДАМЛМ УКРАЇНИ)

Юнацький максималізм або
«впевнений, незламний оптиміст»[1]

Життя визначного українського мистецтвознавця Івана Івановича Врони (1887–1970) тісно пов'язане з історією становлення нашої держави, а його творча діяльність – із зародженням мистецької освіти на Україні у 1919–1920-х роках.

Іван Врона народився в лемківській сім'ї у Польщі. Випускник юридичного факультету Московського університету, активний учасник встановлення радянської влади на Україні. В'язень царської тюрми, незаконно репресований та звільнений як організатор стаханівського руху на будівництві залізничних колій на Далекому Сході (1933–1936). Перший ректор Київського художнього інституту, ідеолог мистецької течії Асоціації революційних художників України. Член КПРС з 1920 р., учасник Великої Вітчизняної війни, кандидат мистецтвознавства (1951), завідувач кафедри історії мистецтва та архітектури Київського художнього інституту, науковий